

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

כבוד השופט הבכיר אטרש – אב"ד
כבוד השופט טאהא
כבוד השופטת נסים שי

בפני

המערער:

ז.ר.

ע"י ב"כ עוה"ד גלעד שרגא

נגד

המשיבים:

1. ת.ר.

2. נ.ר.

ע"י ב"כ עוה"ד איקו פרי

3. הסוכנות היהודית לארץ ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד מנחם גדרון ואח'

4. מדינת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז צפון (אזרחי)

5. *** - אגודה חקלאית שיתופית בע"מ

8. ש.צ.ב.

ע"י אפוטרופוס לדין עו"ד אבי פרץ

ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בנצרת (כב' השופטת רונית גורביץ) בתמ"ש

14.11.2020 מיום 51205-03-15

פסק דין

1

2

השופט ש' אטרש:

3

1. ענייננו בערעור שהגיש **מר ז.ר.** (להלן: "**המערער**") על פסק דינו של בית המשפט לענייני

משפחה בנצרת (כב' השופטת רונית גורביץ) מיום 14.11.2020 בתמ"ש 51205-03-15,

במסגרתו נדחתה תביעתו להצהיר על ביטול ובטלות הליך מינוי המשיבים 1 ו- 2 כבנים

ממשיכים.

7

8

רקע עובדתי

9

10

2. המערער ורעייתו, **גב' ש.צ.ב.** (להלן: "**החסויה**", וביחד: "**ההורים**") הם בעלי הזכויות

בנחלה XX (להלן: "**הנחלה**") ב*** – אגודה חקלאית שיתופית בע"מ, המשיבה 5 (להלן:

"**האגודה**"), ולהם ארבעה ילדים: צ', א', א' ות.ר., המשיב 1 (להלן: "**ת**"). ת' נשוי לנ.ר.,

המשיבה 2 (להלן שניהם ביחד: "**המשיבים**").

14

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

1

2 3. ביום 16.11.2009 הוגשה לסוכנות היהודית לארץ ישראל, המשיבה 3 (להלן: "הסוכנות")
3 בקשה מטעם ההורים להזמנת תיק הנחלה על-מנת לדעת כיצד עליהם לפעול לשם מינוי בן
4 ממשיך בנחלה.

5

6 4. הואיל והחסויה אינה יכולה לחתום על מסמכי המינוי בשל מצבה הבריאותי (הדימנטי),
7 מונה ביום 24.8.2010 המערער כאפוטרופוס על גופה ורכושה, זאת במסגרת א"פ - 35900-02
8 10.

9

10 5. ביום 29.12.2010 חתם המערער, בפני עו"ד ב', בשמו ובשם החסויה, על מסמכים הנדרשים
11 למינוי המשיבים כבנים ממשיכים.

12

13 **התביעה ופסק דינו של בית המשפט קמא**

14

15 6. ביום 24.3.2015 הגיש המערער לבית המשפט קמא תביעה לביטול מינוי בן ממשיך בנחלה
16 בשל פגמים בהליך המינוי, התנהגות מחפירה וחתימה בשם החסויה על המינוי ללא אישור
17 בית משפט.

18

19 7. לבקשת האפוטרופוס הכללי, מינה בית המשפט קמא ביום 16.7.2017 אפוטרופוס לדין
20 לחסויה, לצורך שמירת זכויותיה הכספיות והקנייניות וייצוג האינטרסים שלה בהליך,
21 וביום 25.7.2017 אושר מינויו של עו"ד אברהם פרץ (מטעם הסיוע המשפטי במשרד
22 המשפטים במחוז צפון) כאפוטרופוס לדין לחסויה (להלן: "עו"ד פרץ" או "האפוטרופוס
23 לדין"). אעמוד להלן על טענות הצדדים וקביעות בית המשפט קמא בפלוגתאות שעמדו
24 להכרעתו.

25

26 א. מינוי המערער כאפוטרופוס וחתימה על מסמכים למינוי המשיבים כבנים
27 ממשיכים בשם החסויה:

28

29 1. עדכון הרשויות על המינוי - בית המשפט קמא קבע, כי ביום 23.1.2011 התקבלו במשרדי
30 הסוכנות המסמכים הנדרשים לשם מינוי המשיבים כבנים ממשיכים, לרבות צו מינוי
31 המערער כאפוטרופוס לרכוש ולגוף של החסויה, ובכך השלים המערער את חובת
32 הודעתו, לכל הפחות לעניין הנחלה.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

1

2. אישור בית המשפט לפעולת החתימה - בית המשפט קמא קבע, כי בהתאם לנדרש
בסעיפים 47(א)(1) ו-3 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962
(להלן: "חוק הכשרות") המערער היה צריך לקבל את אישור בית המשפט לביצוע
פעולה של מינוי בן ממשיך בשם החסויה. על אף הפגם שנפל בהתנהלות המערער, לא
מצא בית המשפט קמא שיש בכך כדי לאיין או לבטל את המינוי, וזאת משלושה
טעמים: ראשית, החובה לקבל את אישור בית המשפט מוטלת על האפוטרופוס
עצמו. טענת המערער כי דין המינוי להתבטל בשל מחדל שלו עצמו היא טענה הנטענת
בחוסר תום לב. שנית, בית המשפט היה מאשר את המינוי אילו הייתה מוגשת לכך
בקשה. חיזוק למסקנה זו ניתן למצוא בדבריו של האפוטרופוס לדין, שציין בהמלצתו
מיום 26.10.2020, כי טובת החסויה דורשת את הותרת מינוי המשיבים כבנים
ממשיכים, תוך הטלת חובות על הבנים הממשיכים בנוגע לטיפול ולדאגה לכלכלת
ההורים. שלישית, הואיל ומדובר במתנה שהושלמה, חל על המינוי חוק החוזים (חלק
כללי), התשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים"), ובכלל זה סעיף 55, לפיו, גם אם יש
לבטל את התחייבות החסויה בשל היעדר כשרות לבצע את המינוי (בהיעדר אישור
בית המשפט כנדרש בסעיף 47 לחוק הכשרות), עדיין התחייבותו של המערער עומדת
בעינה, שכן התחייבות המערער והחסויה היא ביחד ולחוד.

18

בית המשפט קמא דחה את טענת המערער, לפיה מינויו כאפוטרופוס לחסויה נעשה
במטרה לאפשר את מינוי המשיבים כבנים ממשיכים, ולא התרשם כי התנהלות
המשיבים עלתה לכדי תרמית כלפי המערער או מי משאר בניו.

ב. **פגמים בהחתמת מסמכי המינוי בפני עורך הדין המחייבים את ביטולם:**

23

1. ידיעת המערער והאם הוטעה – בית המשפט קמא הגיע למסקנה, כי המערער ידע בהכרח,
וגם ביצע מעשים לשם בירור וקידום מינוי המשיבים כבנים ממשיכים.

26

2. מעמד החתימה אצל עו"ד ב' – בית המשפט קמא הגיע למסקנה, כי לא נפל כל פגם במעמד
החתימה של המערער על מסמכי המינוי שיש בו כדי להביא לביטולו. עו"ד ב' הסביר
למערער את משמעות חתימתו על מסמכי המינוי והמערער הבין על מה הוא חותם
ואת ההשלכות של חתימתו, ולאחר מכן, גם אישר בדבריו ובהתנהגותו את המינוי
ואת כוונתו למנות את המשיבים כבנים ממשיכים בנחלה.

32

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

1 בית המשפט קמא דחה את טענת המערער כי יש לבטל את המינוי כיוון שאישור
2 האגודה נעשה וניתן שלא כדין וקבע, כי הליך האישור באגודה נעשה כדין, לאחר
3 שהייתה הסכמת המערער למינוי הבנים הממשיכים.

4

5 ג. רצון החסויה – בית המשפט קמא התרשם הן מדברי המערער והן מדברי
6 האפוטרופוס לדין כי נכון למועד החתימה על מסמכי המינוי החסויה הייתה חותמת
7 על מינוי המשיבים כבנים ממשיכים, וכי בפועל יש במינוי זה כדי להטיב עם מצבה,
8 ודחה את טענת המערער בדבר היעדר רצונה של החסויה.

9

10 ד. הפרת התחייבות המשיבים, התנהגות מחפירה וביטול המינוי – בית המשפט קמא
11 קבע, כי מינוי המשיבים כבנים ממשיכים הושלם עם אישורו על ידי המוסדות
12 המיישבים (הסוכנות ורמ"י), על כן עסקינן במתנה שהושלמה, שביצועה נדחה לאחר
13 אחרית ימיהם של ההורים. על כן, ההורים אינם רשאים לחזור בהם מהמתנה למעט
14 במקרים חריגים.
15 בית המשפט קמא לא מצא שהתנהלות המשיבים עולה לכדי "התנהגות מחפירה" או
16 כזו שיש בה כדי להביא לביטול ההתחייבות למינוים כבנים ממשיכים בנחלה, ודחה
17 טענה זו של המערער.

18

19 טענות הצדדים בערעור

20

21 8. המערער חוזר על אותן טענות שעמדו להכרעתו של בית המשפט קמא. עיקר טיעונו, כי לא
22 ניתן אישור בית משפט מראש לחתימתו בשם החסויה על מסמכי מינוי הבנים הממשיכים,
23 כמתחייב מהוראות סעיפים 47(א)(1) ו-3 לחוק הכשרות; משמדובר בהוראת חוק קוגנטית,
24 לא ניתן היה להכשיר את הפעולה בדיעבד כפי שעשה בית המשפט קמא, ולכן המינוי בטל.

25

26 9. מנגד, סומכים המשיבים את ידם על קביעותיו של בית המשפט קמא. לטענתם, הקביעות
27 העובדתיות של בית המשפט קמא מוצקות, נשענות על בסיס איתן ומהימן ואין מקום
28 להתערב בהן, מסקנותיו נכונות ולא נפלה בהן טעות כלשהי.

29

30 10. הסוכנות הודיעה כי לא תנקוט עמדה בסכסוך והיא משאירה את ההכרעה בערעור לבית
31 המשפט.

32

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

11. רמ"י, המשיבה 4, טוענת כי הסוגיה המרכזית המונחת בפני בית המשפט במסגרת הערעור -
שאלת תוקף מינוי הבנים הממשיכים על ידי המערער בשמה של החסויה, אינה עוסקת
בנקודת ההשקפה המשפטית הישירה שבין רמ"י והמוסדות המיישבים לבין ברי הרשות
וצאצאיהם, ולפיכך הודיעה כי תכבד את הכרעתו של בית המשפט ביחס לסוגיה מושא
הערעור.

12. האפוטרופוס לדין סבור כי תוצאת פסק הדין משרתת את האינטרסים של החסויה.

7

13. האגודה לא הגישה כתבי בי דין ולא התייצבה לדיון.

9

14. ביום 24.5.2021 התקיים דיון בערעור, במסגרתו חזרו הצדדים (ב"כ המערער, ב"כ המשיבים
והאפוטרופוס לדין) על טענותיהם. המערער התמקד בדחיית טענותיו בהליך קמא ביחס
להכשרת חתימת המערער בשם החסויה על המינוי בדיעבד, בניגוד לסעיף 47 לחוק הכשרות.
מטעם האפוטרופוס הכללי התייצב לדיון, עו"ד יוסף גאנס, וטען לעניין הסכום החודשי שת'
חוייב לשלם להורים בהתאם להמלצת האפוטרופוס לדין (סך 3,000 ₪). נטען, כי מדובר
בסכום שלא ניתן לו הסבר או פירוט וכי החסויה אינה צריכה לחיות בחיסרון כיס, והדבר
מצריך השלמה. בתשובה, ענה האפוטרופוס לדין כי הסתמך על דברי המערער בלבד לעניין
גובה הסכום החודשי שעל ת' לשלם להורים, וכי ייזום הליך בעניין זה בבית המשפט קמא.

18

19

20

דיון והכרעה

15. לאחר שבחנתי את פסק דינו של בית המשפט קמא, כתב הערעור ועיקרי הטיעון, נחה דעתי
כי דינו של הערעור להתקבל.

22

23

24

אשר לטענה העיקרית בדבר בטלות המינוי מחמת אי-קבלת אישור בית המשפט מראש –

25

16. כאמור, בית המשפט קמא קבע כי המערער היה צריך לקבל את אישור בית המשפט לביצוע
הפעולה של מינוי בן ממשיך בשם החסויה בהיותה פעולה החוסה תחת הסעיפים 47(א)(1) ו-
(3) לחוק הכשרות. עוד קבע, כי האחריות לקבל את אישור בית המשפט, לפי סעיף 47 לחוק
הכשרות, מוטלת על כתפיו של המערער בהיותו האפוטרופוס על החסויה, וכי הוא ידע על
חובתו לעשות כן. קביעות אלה מקובלות על הצדדים, לרבות המערער שלא השיג עליהן.

30

31

17. על אף הפגם שנפל בהתנהלותו של המערער, בהיעדר קבלת אישור בית המשפט למינוי
המשיבים כבנים ממשיכים, לא מצא בית המשפט קמא שיש בכך כדי לאיין או לבטל את

33

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

המינוי, וזאת משלושה טעמים: חוסר תום לבו של המערער משטוען הוא כי דין המינוי להתבטל בשל מחדלו שלו; בית המשפט היה מאשר את המינוי אילו הייתה מוגשת לכך בקשה; היות התחייבות המערער והחסויה "ביחד ולחוד" כך שהתחייבותו של המערער עומדת בעינה גם במידה ותבוטל ההתחייבות בשם החסויה. על קביעות אלה משיג המערער בפנינו.

חוסר תום-לב

18. צדק בית המשפט קמא משקבע כי טענת המערער, לפיה דין המינוי להתבטל בשל מחדלו שלו, היא טענה הנטענת בחוסר תום לב. עם זאת, בניגוד לעמדת בית המשפט קמא, אינני סבור כי יש בכך כדי לייתר את הצורך באישורו של בית המשפט בהתאם לסעיפים 47(א)(1) ו-3(3) לחוק הכשרות. על התנהלות זו של המערער ניתן לכפר על-ידי הטלת הוצאות וחיובו בפיצוי המשיבים בגין הסתמכותם ושינוי מצבם לרעה, לרבות השקעתם בנחלה כפי שקבע בית המשפט קמא בפסקה 3.101 לפסק דינו.

19. מי שמתקשר בעיסקה עם אפוטרופוס, אשר סעיף 47 לחוק הכשרות חל עליה, יודע מראש, שאין ביטחון מלא שהעיסקה תקוים. שהרי על המשיבים היה לדעת, שתוקפו של מינוים כבנים ממשיכים, ואף סמכותו של המערער לייצג את החסויה לצורך מינוי זה, תלויים באישורו מראש של בית המשפט. לעניין זה יפים דבריו הבאים של הנשיא שמגר בע"א 614/84 ספיר נ' אשד, 9.4.1987 (להלן: "עניין אשד"):

"... מי שמתקשר בעיסקה עם אפוטרופוס, אשר סעיף 47 לחוק חל עליה, יודע מראש, שאין ביטחון מלא שהעיסקה תקוים; שהרי על הצד השני לעיסקה לדעת, שתוקפה של העיסקה, ואף סמכותו של האפוטרופוס לייצג את החסוי לצורך אותה עיסקה, תלויים באישורו מראש של בית המשפט. ההיגיון המונח ביסודו של סעיף 47 הוא, שבעיסקאות בעלות משמעות מוגדרת אין די בשיקול-דעתו הבלעדי של האפוטרופוס, והמחוקק הטיל על בית המשפט לשקול באופן אובייקטיבי את נסיבות העיסקה ולהחליט, אם טובת החסוי מתיישבת עם ביצועה (...). ... מכאן, כי אדם, הבא בדברים עם אפוטרופוס בנוגע לעיסקה שסעיף 47 חל עליה, מוותר על ביטחון עסקי מסוים".

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

20. במקרה עסקינן העיד עו"ד ב' בפני בית המשפט קמא, כי ייעץ למערער ולמשיבים במעמד
החתימה על מסמכי המינוי שיש לפנות לבית המשפט לקבלת אישור למינוי, אך הם הביעו
חוסר עניין ורצון לעשות כן (עמ' 96, ש' 10-13 לפרוט' 1.12.2019).

21. מצופה היה כי המשיבים לא ישבו בחיבוק ידיים אלא ינסו אף הם לקדם את אישור המינוי
על ידי בית המשפט. המשיבים לא הציגו כל ראיה לכך שהם עשו פעולה כלשהי לקידום
אישור המינוי על ידי בית המשפט, ובכך לקחו על עצמם סיכון שהפעולה תבוטל במידה ולא
תקבל אישור בית המשפט.

22. בכל מקרה, משפעולת המינוי לא אושרה מראש, אין לה תוקף.

אישור המינוי בדיעבד

23. לפי בית המשפט קמא, ישנם מקרים שבהם בית המשפט מאשר בדיעבד את הפעולה
המשפטית שנעשתה, על אף שלא ניתן אישור בית המשפט טרם ביצועה, כך לדוגמא ברע"א
2976/20 עו"ד רודן נ' זירי, 25.10.2020 (להלן: "עניין זירי") אישר בית המשפט הגשת
תביעה בשם חסויה בדיעבד. בית המשפט קמא הוסיף, כי היה מאשר את המינוי בדיעבד.
עם כל הכבוד, איני שותף למסקנתו זו של בית המשפט קמא.

24. סעיף 47(א) לחוק הכשרות קובע כי בפעולות מסוימות אין האפוטרופוס מוסמך לייצג את
האדם שהוא אפוטרופסו מבלי שבית המשפט אישרן מראש. לענייננו רלוונטיות הפעולות
המנויות בסעיפים 47(א)(1) ו-(3), כדלהלן:

" סמכויות האפוטרופוס ואישור בית המשפט

47 (א) האפוטרופוס מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; בפעולות

המנויות להלן אין הוא מוסמך לייצג את האדם שהוא אפוטרופסו מבלי

שבית המשפט אישרן מראש:

(1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות,

בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;

(2) ...

(3) המחאה או שעבוד של זכות לקבלת זכות במקרקעין;

..."

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

25. סעיף 47(א) לחוק הכשרות נוקט לשון ברורה ומחייבת. המחוקק אמר במפורש, שאישור בית המשפט לאחת הפעולות המנויות בסעיף 47(א) לחוק הכשרות, צריך להינתן **מראש**, לפני שנעשית הפעולה שעליה מדובר. האישור הנדרש מבית המשפט הוא **"קונסטיטוטיבי ובלעדי אין נפקות כלל לפעולה שנעשתה בשם החסויה"** (ו"ע (מחוזי-ת"א) 32908-05-18 **רובין נ' ששון**, פסקה 8, 21.9.2004).

26. חיזוק למסקנה זו ניתן למצוא בהוראת סעיף 47(ב) לחוק הכשרות שקובע כי:

"היתה דחיפות בביצוע פעולה לשם שמירת ענייניו של אדם, רשאי האפוטרופוס, במקרים מיוחדים, לבקש מבית המשפט אישור בדיעבד".

משמע, ככלל אישור בית המשפט צריך להינתן מראש, והחריג הוא מתן אישור בדיעבד – כאשר הייתה דחיפות בביצוע פעולה לשם שמירת ענייניו של אדם ובמקרים מיוחדים בלבד.

בעניינינו, לא נטען ולא נדונה טענה לפיה, המקרה עסקינן בא בגדר אותם מקרים חריגים שבהם רשאי האפוטרופוס לבקש אישור בית המשפט בדיעבד, ומשכך לא היה בית המשפט קמא מוסמך לאשר את המינוי בדיעבד.

27. חיזוק נוסף למסקנה זו ניתן למצוא בהשוואה בין סעיף 47(א) לחוק הכשרות ובין סעיפים 20 ו-7, והפרשנויות שבית המשפט העליון העניק לסעיפים אלה, כדלקמן:

א. הוראה דומה לסעיף 47(א) לחוק הכשרות, מובאת בסעיף 20 לחוק הכשרות, שקובע כי בפעולות מסוימות **"אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בלי שבית המשפט אישר מראש"**. לעניין הדמיון בין שתי ההוראות ונפקות האישור של בית המשפט, התייחס השופט (כתוארו אז) שמגר בע"א 112/79 **שרף נ' אבער**, פסקה 3 לחוות דעתו (12.3.1980), להלן: **"עניין שרף"** כדלהלן:

"סעיף 20 לחוק הכשרות קובע כי אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בפעולות משפטיות מוגדרות, בלי שבית-המשפט אישר פעולה זו **מראש** (הוראה דומה מובאת **בסעיף 47** לגבי האפוטרופוס על-פי מינוי). הווה אומר, האישור של בית-המשפט איננו בא בעקבות הפעולה המשפטית, בין אם זו עסקה אובליגטורית ובין אחרת, אלא קודם לה ומשמש בגדר תנאי **מוקדם**. לגבי התקשרות חוזית מן הסוג **שסעיף 20** לחוק הכשרות חל עליה נובע מן האמור **בסעיף 20** כי המניעה העולה מן הרישא **לסעיף 20**, פירושה כי אין ההורים

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

מוסמכים ליצג את הקטין על-ידי העלאת הצעה בת תוקף, אשר
קיבולה יכול להביא לכריתת חוזה. המציע אמנם רשאי לחזור בו מן
ההצעה לניצע ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת
קיבול; אולם אם המציע איננו חוזר בו מן ההצעה או אם קבע
שהצעתו היא ללא חזרה או קבע מועד לקיבולה, ובא קיבול להצעה,
הרי נקשרה התחייבות מחייבת והרי את זאת ביקש [סעיף 20](#) למנוע,
כאשר דרש את האישור **מראש** (ההדגשות במקור – ש"א).

ראו גם: ד"נ 17/75 **נחול נ' לוי** (29.1.1976); ע"א 2409/10 **מגורי נ' מלאכי**
(23.8.2012).

מהאמור עולה, כי בדומה לדרישת [סעיף 20](#) לחוק הכשרות, אישור בית המשפט
צריך להינתן מראש ולא בדיעבד גם ביחס לאישור הנדרש לפי [סעיף 47\(א\)](#) לחוק
הכשרות. בהיעדר אישור מראש של בית המשפט אין המערער (האפוטרופוס)
מוסמך לייצג את החסויה ומשכך אין תוקף לפעולה המשפטית שנעשתה בשמה
של מינוי המשיבים כבנים ממשיכים.

ב. [סעיף 7](#) לחוק הכשרות קובע כי:

**"פעולה משפטית של קטין טעונה אישור בית המשפט אם היתה
טעונה אישור כזה אילו נעשתה בידי נציגו; ואין תוקף לפעולה כל
עוד לא בא עליה אישור בית המשפט".**

בעניין שרף סבר השופט (כתוארו אז) ברק, כי להבדיל מעסקה של נציג, הדורשת
אישור לפי [סעיף 20](#) לחוק הכשרות, הרי בעסקה שערך קטין, הכפופה לאישור לפי
[סעיף 7](#) לחוק הכשרות, יש להחיל את גישת התנאי המתלה, דהיינו לראות בהסכם
הסכם תקף המותנה בהתקיימותו של התנאי המתלה. על-פי גישה זו לא רשאי איש
מהצדדים לחזור בו מההסכם, אלא עליהם להמתין לאישורו של בית המשפט. עם
זאת משחלף הזמן הסביר לקבלת האישור, ההסכם מתבטל, וכך גם מקום שהנציג
משתמש בכוחו לבטל את ההסכם ([סעיף 5](#) לחוק הכשרות). לגישה זו מצטרף גם
פרופ' אנגלרד, בספרו חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, פירוש לחוקי
החוזים, מהדורה שנייה, עמ' 128 (להלן: **"אנגלרד"**).

נוכח האמור, אישור בית המשפט בהתאם ל[סעיף 7](#) לחוק הכשרות פועל למפרע, והופך את
הפעולה לתקפה מיום ביצועה. זאת בניגוד לאישור הנדרש ב[סעיף 20](#) לחוק הכשרות (שדומה
ל[סעיף 47\(א\)](#)), שבהתאם ללשון החוק עליו להינתן מראש, ולפיכך איננו בגדר תנאי מתלה,
ואין בו כדי לתת תוקף לפעולה משפטית בשם החסויה למפרע.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

28. על הנפקות של אי-קבלת אישור בית המשפט מראש בהתאם לסעיף 47(א) לחוק עמד הנשיא שמגר בעניין אשד :

"אין ספק, שמבחינת החסויה לא נוצרה כל התקשרות מחייבת בינה לבין המערערים, שכן בית המשפט לא אישר את העיסקאות מראש, כנדרש על-פי החוק.

לכן, אין זה משנה לענייננו, אם ההסכם שכרת האפוטרופוס בשם החסוי הוא "הצעה" (ד"נ 17/75 [3], בעמ' 123), "הצהרת כוונות" (ע"א 112/79, [1]226) הנ"ל, בעמ' 196) או "חוזה ובו תנאי מתלה" כמשמעותו בסעיף 27 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973(ע"א 112/79, [1]226, בעמ' 190).

... יש לבחון את מאזן האינטרסים, שנוצר בהתקשרותו של האפוטרופוס הפועל כלפי צד ג' כנציגו של חסוי, כאשר המדובר בהתקשרות, שבית המשפט צריך יהיה לאשרה.

...
אף הצורך באישור מראש של בית המשפט בנוגע לעיסקאות המנויות בסעיף 47 נובע מההנחה, כי בית המשפט יהיה זה שידאג בצורה הטובה ביותר לטובת החסוי.

...
ראו גם: ע"א (מחוזי-חי') 1116/99 אבו סאלח נ' שקור (2.3.2005); אנגלרד, עמ' 66; ע"א 4377/04 הולצברג נ' מירז, פסקה 18 (22.7.2007).

29. קביעתו של בית המשפט קמא שניתן לרפא את הפגם באישור בית המשפט בדיעבד אינה מתיישבת עם תכליתו של הסעיף - לוודא בזמן אמת בטרם ביצוע הפעולה כי היא משרתת את טובתה של החסויה. לא הונחה בעניינה של החסויה תשתית עובדתית בזמן אמת (במועד חתימת מסמכי המינוי) שתאפשר לבית המשפט קמא לבחון את פעולת המינוי, תוצאותיה והשלכותיה על האינטרסים של החסויה. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור דבריו של המערער בדיון מיום 24.5.2021, שנתמכו בעמדתו של האפוטרופוס הכללי, ולפיהם המינוי לא הביא נחת להורים, לא כל שכן נחת כלכלית שכן מצבם הכלכלי אינו משופר ומצריך בדיקה.

30. אשר לעניין זירי שהסתמך עליו בית המשפט קמא – אין בעניין זירי כדי להשליך על ענייננו. באותו עניין הוגשה בקשה לסילוק תביעה על הסף. בית המשפט המחוזי (במסגרת ת"א 69525-05-19) ציין כי בזמן שחלף בין הגשת הבקשה לסילוק לבין מתן ההחלטה כבר ניתן על-ידי בית המשפט לענייני משפחה אישור בדיעבד לניהול התביעה שהגישה המשיבה באמצעות אפוטרופוסה, ומשכך דין הטענה בדבר הגשת התביעה בהיעדר אישור להידחות.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

בית המשפט העליון לא מצא ממש בטענת המבקש לפיה מאחר שאישור ניהול התביעה צריך
היה להינתן על-ידי בית המשפט לענייני משפחה מראש ולא בדיעבד, יש להורות למשיבה
למחוק את התביעה ולהגישה מחדש, מאחר שניתן אישור בדיעבד. בית המשפט העליון
התייחס לפגם האמור כאל פגם בהליך שלבית המשפט סמכות כללית לתקנו (פיסקה 13).
בנוסף, בעניין זרירי, אישור בית המשפט לצורך הגשת תביעה בשם החסויה נדרש לפי צו
מינוי האפוטרופוס ולא נבע מהוראת חוק מחייבת דוגמת סעיף 47 לחוק הכשרות, ואינו
מסוג הפעולות המשמעותיות המנויות בסעיף 47 לחוק הכשרות שהשלכותיהן על נכסיה של
החסויה יכולות להיות כבדות משקל.

9

10

11 31. לסיכום:

א. המערער היה צריך לקבל את אישור בית המשפט מראש לביצוע הפעולה של מינוי
המשיבים כבנים ממשיכים בשם החסויה, זאת בהתאם לסעיפים 47(א) ו-3 לחוק
הכשרות.

14

ב. משלא נתקיים בעניינו החרג הקבוע בסעיף 47(ב) לחוק הכשרות, בית המשפט קמא לא
היה רשאי לאשר את המינוי בדיעבד.

16

ג. משלא ניתן אישור מראש, אין תוקף לפעולת מינוי המשיבים כבנים ממשיכים והמינוי
בטל.

18

19

20 התחייבות ביחד ולחוד

21

32. בית המשפט קמא ניסה להכשיר את המינוי חרף הפגם באי-קבלת אישור בית המשפט
מראש, בהחלת סעיף 55 לחוק החוזים על המקרה, לפיו, גם אם יש לבטל את התחייבות
החסויה בשל היעדר כשרות לבצע את המינוי (בהיעדר אישור בית המשפט כנדרש בסעיף 47
לחוק הכשרות), עדיין התחייבותו של המערער עומדת בעינה, שכן התחייבות המערער
והחסויה היא ביחד ולחוד. אין בידי להסכים עם קביעה זו של בית המשפט קמא.

26

27

33. פסק הדין ב-ו"ע (מחוזי-ת"א) 1109/03 גלבע נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א (21.10.2004),
שעליו הסתמך בית המשפט קמא עניינו בעסקת מכר מקרקעין – בניין, כאשר החסויה שם
הייתה בעלת מחצית מהזכויות בו. באותו מקרה היה ניתן להחיל את סעיף 55 לחוק החוזים
כפי שעשה בית המשפט, אולם בעניינו מדובר במינוי בן ממשיך בנחלה, מינוי שחלים עליו
כללים אחרים, כמפורט להלן.

32

33

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

34. לצורך מינוי בן ממשיך, כל עוד אחד ההורים לא חדל להיות בעל זכויות במשק או שנפטר, יש צורך בחתימת שני ההורים:

א. "בן ממשיך" הוא מוסד שהתפתח במשקים חקלאיים והוגדר בסעיף 1 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות), התשל"ג-1973, כדלקמן:

"בן ממשיך" – בן אחד בלבד או בן מאומץ אחד או נכד אחד של בעל משק, לרבות בן זוגו, המחזיק בעצמו או מכוח התחייבות בלתי חוזרת בכתב של הוריו או מכוח ירושה, במשק חקלאי, כבעל, כחוכר, כחוכר משנה, או כבר-רשות לתקופה בלתי קצובה או לשנה לפחות של מוסד מיישב והאגודה או של האגודה כשאין מוסד מיישב; לענין זה, "הורים" – לרבות אחד מהם במקרה שהשני חדל להיות בעל זכויות במשק החקלאי או שנפטר."

ב. בהתאם לסעיף 20(ה) להסכם המשולש (נספח 7 לתיק המוצגים מטעם המערער) נדרשת הסכמת שני ההורים למינוי בן ממשיך.

ראו גם: בע"מ 6234/06 פלוני נ' פלוני, פסקה 6 (12.9.2006); תמ"ש (משפחה – י"ם) 33236-04-14 ז' נ' א' (27.03.2017).

35. מאחר והיה צורך בהסכמת ובהחתמת שני ההורים (המערער והחסויה) לצורך מינוי המשיבים כבנים ממשיכים, ומאחר ואין הסכמה וחתימה מטעם החסויה (לאור ביטול פעולת המינוי בשמה), אין די בהתחייבותו של המערער לבדה כדי להשלים את פעולת המינוי.

36. בהינתן התוצאה אליה הגעתי, מתייתר הצורך לדון בשאר טענות המערער.

סוף דבר

37. אשר על כן, אמליץ לחבריי כי נקבל את הערעור ונורה על ביטול מינויים של המשיבים 1 ו-2 כבנים ממשיכים.

38. בהינתן מחדלו של המערער באי-בקשת אישור בית המשפט לפעולת המינוי מראש, אמליץ לחבריי שלא לעשות צו להוצאות.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 60705-12-20 ר' נ' ר' ואח'

שאהר אטרש,
שופט בכיר

השופט ע' טאהא :

אני מסכים.

ערפאת טאהא,
שופט

השופטת ת' נסים שי :

אני מסכימה.

תמר נסים שי,
שופטת

הוחלט, אפוא, פה אחד לקבל את הערעור כאמור בחוות דעתו של השופט הבכיר שאהר אטרש.

אנו מתירים את פרסום פסק הדין ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, י"ח אלול תשפ"א, 26 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

תמר נסים שי,
שופטת

ערפאת טאהא,
שופט

שאהר אטרש,
שופט בכיר